

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы прарэктар

УА “Беларускі дзяржаўны
універсітэт культуры і мастацтваў”

_____ Ю.П.Бондар

“ ____ ” _____ 2012 г.

Рэгістрацыйны № -ВД ____ / вуч.

АСНОВЫ НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЙ РАБОТЫ

Вучэбная праграма

на спецыяльнасці 1-17 01 05 Рэжысура свят (на напрамках)

напрамак спецыяльнасці 1-17 01 05-01

Рэжысура свят (народныя)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Складальнік:

А.В. Леўчык, выкладчык кафедры рэжысуры абрадаў і свят установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

РЭЦЭНЗЕНТЫ :

У.П. Забелла, выкладчык тэатральнага факультэта ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў”, прафесар.

П.А.Гуд, загадчык кафедры рэжысуры абрадаў і свят установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат гістарычных навук, прафесар

Рэкамендавана да зацвярджэння ў якасці вучэбнай:

кафедрай рэжысуры абрадаў і свят установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (праатакол № 1 ад 28.09.2012);

Адказы за рэдакцыю

Адказы за выпуск: *А.В. Леўчык*

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Змены ў сучасным грамадскім жыцці патрабуюць развіцця новых спосабаў адукацыі, педагагічных тэхналогій, творчай ініцыяцыі, навыку самастойнага руху ў інфармацыйных палях, фармавання ў навучэнца ўніверсальнага ўмення ставіць і вырашаць задачы для вырашэння жыццёвых праблем - прафесійнай дзейнасці, самавызначэння. Акцэнт пераносіцца на выхаванне сапраўдна вольнай асобы, фармаванне ў студэнтаў здольнасці самастойна думаць, здабываць і ўжываць веды, дбайна абдумваць прыманя рашэнні і абдуманна планаваць дзеянні, эфектыўна суработоўнічаць у разнастайных па складзе і профілю групах, быць адкрытымі для новых кантактаў і культурных сувязяў. Гэта патрабуе шырокага ўкаранення ў адукацыйны работэс альтэрнатыўных формаў і спосабаў вядзення адукацыйнай дзейнасці. У дадзенай сітуацыі становіцца актуальны дадзены электыўны курс, які прызначаны для студэнтаў 5 курсу рэжысёраў абрадаў і свят, здольных займацца даследчай дзейнасцю.

Мэта курсу:

аказаць метадычную падтрымку навучэнцам пры правядзенні даследчых работ і падрыхтоўцы выступаў (прэзентацый) на розных навукова-практычных канферэнцыях і конкурсах.

Асноўныя задачы курсу:

- Навучыць асновам навуковых метадаў, адзіных для большасці навук, сфарміраваць уяўленне аб планаванні эксперыменту.
- Сфарміраваць уяўленне аб навуковай логіцы і вывучыць яе асновы.
- Развіць навыкі самастойнай навуковай работы, развіць творчае стаўленне да даследавання.
- Сфармаваць уяўленне аб розных відах пісьмовых навуковых работ.
- Навучыць студэнтаў асновам афармлення работы.
- Абудзіць цікавасць студэнтаў да вывучэння праблемных пытанняў.
- Навучыць прадуманай аргументацыі і культуры развагі.

Формы правядзення заняткаў:

кансультаванне, практычныя і семінарскія заняткі, гутаркі, дзелавыя гульні, сацыялагічныя даследаванні работэсаў, лекцыя, практычныя заняткі, лабараторныя заняткі, работа ў архівах, бібліятэках, работа з інтэрнэтам.

Патрабаванні да студэнта: матывацыйны выбар тэмы даследавання; цікавасць да навуковага спазнання, да эксперыментальнай работы.

Кантроль:

выкананне заліковай работы (складанне плану даследавання, пералік дакументацыі па эксперыментальнай частцы работы, складанне картатэкі па аработоўцы навуковай літаратуры і г.д.)

У выніку вывучэння дысцыпліны “Асновы навукова-даследчай” студэнт павінен

ВЕДАЦЬ:

- методыку работы над навуковай працай;
- віды розных даследчых работ;
- структуру навукова-даследчай работы;
- метады навуковага даследавання.

УМЕЦЬ:

- працаваць з рознымі крыніцамі інфармацыі;
- абгрунтоўваць актуальнасць абранай тэмы;
- умець склацаць індывідуальны рабочы план, бібліяграфічны спіс, анкету, тэзы да работы і г.д.
- выконваць кампутарную вёрстку навукова-даследчай работы.
- выступаць з дакладам і весці дыскусію па тэме сваёй работы.

Выніковымі формамі кантролю з’яўляецца залік.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Раздзелы, тэмы	Колькасць гадзін				
	усяго	лекц.	практ. зан.	Сем.	інд. зан.
УВОДЗІНЫ Мэта, задачы, спецыфіка заняткаў, агульныя патрабаванні.			2		
Раздзел I. Метадалогія навуковай творчасці					
<i>Тэма 1 Асноўныя паняцці навукова-даследчай работы.</i>			2		

<i>Тэма 2. Агульная схема ходу навуковага даследавання.</i>			3		
<i>Тэма 3. Метады навуковага спазнання</i>			3		
Раздзел II. Работа над асноўнай часткай даследавання					
<i>Тэма 1. Выбар тэмы</i>			1		
<i>Тэма 2. Выбар метадаў</i>			2		
<i>Тэма 3. Збор першаснай інфармацыі і яе арганізацыя</i>			2		
<i>Тэма 4. Вынікі работы</i>			2		
Раздзел III. Афармленне даследчай работы					
<i>Тэма 1. Структура зместа даследчай работы</i>			2		
<i>Тэма 2. Агульныя правілы афармлення тэксту работы</i>			2		
Раздзел IV. Прадстаўленне вынікаў навукова-даследчай работы					
<i>Тэма 1. Складанне тэзісаў</i>			2		
<i>Тэма 2. Псіхалагічны аспект гатоўнасці да выступлення</i>			2		
Раздзел V. Абарона навуковых работі			3		
Усяго			28		

ЗМЕСТ КУРСА

Уводзіны.

Мэта, задачы, спецыфіка заняткаў, агульныя патрабаванні. Навука і навуковы светапогляд. Адрозненне навуковага ведання ад іншых выглядаў - штодзённага, лженаучнага, паранаучнага і т.п. Віды даследчых работ: даклад, тэзы дакладу, стэндавы даклад, літаратурны агляд, рэцэнзія, навуковы артыкул, навуковая справаздача, рэферат, праект. Асноўныя беларускія і рэгіянальныя навукова-практычныя канферэнцыі.

Раздзел I. Метадалогія навуковай творчасці

Тэма 1. Асноўныя паняцці навукова-даследчай работы:

Асноўныя паняцці навукова-даследчай работы: аспект, гіпотэза, дэдукцыя, ідэя, індукцыя, катэгорыя, канцэпцыя, ключавое слова, мета даследавання, метадалогія навуковага спазнання, навуковая дысцыпліна, навуковая тэма, навуковая тэорыя, навуковае даследаванне, навуковае спазнанне, навуковы факт, агляд, аб'ект даследавання, прадмет даследавання, прынцып, праблема, тэорыя, тлумачальнае і апісальнае ў навуцы. Факты і іх інтэрпрэтацыя. Навуковыя тэорыі.

Тэма 2. Агульная схема ходу навуковага даследавання.

Агульная схема ходу навуковага даследавання: абгрунтаванне актуальнасці абранай тэмы, пастаноўка мэты і пэўных задач даследавання, азначэнне аб'екта і прадмета даследавання, выбар метадаў і метадыкі правядзення даследавання, апісанне работэсу даследавання, абмеркаванне вынікаў даследавання, фармуляванне высноў і адзнака атрыманых вынікаў.

Тэма 3. Метады навуковага спазнання

Метады навуковага спазнання: назіранне, параўнанне, вымярэнне, эксперымент, абстрагіраванне, аналіз і сінтэз; гістарычны метады, метады узыходжання ад абстрактнага да пэўнага. Ужыванне лагічных законаў і правіл: закон тоеснасці, закон супярэчнасці, закон выключанага трэцяга, закон дастатковай падставы; правілы пабудовы лагічных азначэнняў. Крытэрыі ісціны. Доказы.

Раздзел II. Работа над асноўнай часткай даследавання

Тэма 1. Выбар тэмы

Выбар тэмы. Абгрунтаванне яе актуальнасці. Фармулёўка мэты і пэўных задач прадпрымаемага даследавання. Азначэнне аб'екта і прадмета даследавання.

Тэма 2. Выбар метадаў

Выбар метадаў. Складанне індывідуальнага работоўнага плану. Пошук крыніц і літаратуры, адбор фактычнага матэрыялу.

Тэма 3. Збор першаснай інфармацыі і яе арганізацыя

Збор першаснай інфармацыі і яе арганізацыя. Даследча-эксперыментальная работа. Работа з навуковай літаратурай. Работа з паняціўным апаратам.

Тэма 4. Вынікі работы

Вынікі работы. Агульныя патрабаванні да дадзенага падзелу работы.

Раздзел III. Афармленне даследчай работы

Тэма 1. Структура афармлення даследчай работы

Структура афармлення даследчай работы: Тытульны ліст, змест, уводзіны, асноўная частка, зняволенне, спіс літаратуры і іншых крыніц.

Тэма 2. Агульныя правілы афармлення тэксту работы

Агульныя правілы афармлення тэксту работы: Фармат, аб'ём, шрыфт, інтэрвал поля, нумарацыя старонак, загаловкі, зноскі і зацемкі, прыкладанні.

Раздзел IV. Прадстаўленне вынікаў навукова-даследчай работы

Тэма 1. Складанне тэзісаў

Складанне тэзісаў. Падрыхтоўка прэзентацыі работы. Патрабаванні да дакладу і электроннай прэзентацыі.

Тэма 2. Псіхалагічны аспект гатоўнасці да выступлення

Псіхалагічны аспект гатоўнасці да выступлення. Культура выступлення і вядзенне дыскусіі: захаванне правіл этыкету

Раздзел V. Абарона навуковых работ

Выступленне. Зварот да апанентаў, адказы на пытанні, заключнае слова.

ІНФАРМАЦЫЙНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная:

1. Журнал “Завуч”. - 2001.- № 2-8 “Схема организации научной подготовки лицейстов”, Баклицкая Е.Р.
2. Кузин Ф.А. Кандидатская диссертация.- М.: 2002.
3. Леонтьева А.А. Психологические особеннности деятельности. М, Знание, 1981.
4. Неволіна Е.М. Как написать и защитить диссертацию.- “Урал”.: 2001
5. Поташник М.М. Управление развитием школы – М.: Новая школа, 1995.
6. Сергеев Н.К. Особенности организации и содержания научно-исследовательской деятельности. М., 1993.
7. Сиденко А.С. Как разработать программу эксперимента. - М.: 1999

Дадатковая:

1. Ашероv А.Т. Подготовка, экспертиза и защита диссертаций: Учеб. пособие.- Х.: Изд. УИПА, 2002.- 136 с.
2. Бор М. Основы экономических исследований. Логика. Методология. Организация. Методика.- М.: ДИС, 1998.- 144 с.
3. Варшавский К. М. Организация труда научных работников.- М.: Экономика, 1975.- 109 с.
4. Григорян Г. М. Политическая экономия: принципы обновления и развития: Учеб. пособие.- Х.: ХГЭУ, 2000.- 387 с.
5. Грушко И. М., Сиденко В. М. Основы научных исследований.- Х.: Вища школа. Изд-во при Харьк. ун-те, 1983.- 224 с.
6. Демченко А. Украинская наука: Черная дыра в потоках информации // Зеркало недели.- 2005.- № 17.- 7 мая.
7. Дилтс Р. Стратегии гениев: в 3 т.- М.: Класс, 1998.- Т. 3.- 379 с.
8. Довідник здобувача наукового ступеня. Збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації / Упорядник Ю. І. Цеков.- К.: Редакція Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України, 2000.- 64 с.

9. ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки та техніки,-Введено 01.01.1996.- К.: Держстандарт України, 1995.- 37 с

10. Закон України «Про науково-технічну інформацію» № 3322-ХП від 25.06.93 р. // Законодавство України про інформацію: 36. законів.-К.: Парламентське видавництво, 2003.-. С. 177 - 187.

11. Закон України «Про науку і науково-технічну діяльність» № 1977-ХІІ від 13.12.91 р. // Нормативно-правові акти про науку та науково-технічну діяльність у вищих навчальних закладах України: У 2 кн./ За ред. Ю. І. Горобця та М. І. Панова.- Х.: Право, 2001.- Кн. 1.- С. 43 - 63.

12. Захаров А., Захарова Т. Как написать и защитить диссертацию.- СПб.: Питер, 2003.- 157 с.

13. Зосимов А. М., Голік В. П. Дисертаційні помилки: Монографія.-2 вид., перероб. і доп.- Х.: БД «ІНЖЕК», 2004.- 216 с.

14. Ивин А. А. Логика: Учебник.- М.: Гардарики, 1999.- 352 с.

15. Исаканов Г. В. Основы научных исследований в строительстве.- К.: Вища школа, 1985.- 208 с.

16. Івакін О. А. Основи епістемології: Теорія і методологія наукового пізнання: Навч. посіб. для студ. магістерського відділення та аспірантів.- Одеса: Юридична література, 2000.- 111 с

17. Карлов Н. В., Мамаев В. А. Еще раз об ученых степенях и аттестации научных и научно-педагогических кадров // Сайт электронного бюллетеня Высшего аттестационного комитета Российской Федерации. URL: <http://www.informika.ru/text/magaz/bullvak/3-97/3-3.html>

18. Карточка с реквизитами УкрИНТЭИ в каталоге предприятий Украины // Сайт каталога предприятий «Doskovik». URL: <http://firms.doskovik.ru/c38344.html>

19. Коросов А. В. Защита дипломной работы: как подготовить доклад // Сайт Московского государственного строительного университета. URL: <http://sapr.mgsu.ru/diplomn/doklad.htm>

20. Кун Т. Структура научных революций: Пер. с англ.- М.: Прогресс, 1975.- 288 с.

21. Ааврус В. Эксперимент у прилавка // Сайт электронной библиотеки «Наука и техника». URL: <http://www.n-t.org/tp/nr/ep.htm>

22. Лудченко А. А., Лудченко Я. А., Примак Т. А. Основы научных исследований: Учеб. пособие.- К.: О-во «Знання», КОО, 2001.- 114 с.

23. Макконнелл К., Брю С. Экономикс: принципы, проблемы и политика: В 2 т.: Пер. с англ.- Баку: Азербайджан, 1992.- Т. 1.- 399 с.

24. Математические методы в экономике: Учебник / Под общ. ред. проф. А. В. Сидоровича; МГУ им. М. В. Ломоносова.- 3-е изд., перераб.- М.: Дело и Сервис, 2001.- 368 с.

25. Материалы ТРИЗ интернет-школы // URL: <http://www.natm.ru/triz/instrum/40priem.htm>

26. Мигдал А. Поиски истины.- М.: Молодая гвардия, 1983.- 240 с.

27. Наринян А. Р., Поздеев В. А. Основы научных исследований: Учеб. пособие.- К.: Изд-во Европ. ун-та, 2002.- 110 с.

28. Ниренберг Д. Искусство творческого мышления: Пер. с англ.-Минск: ООО «Попурри», 1996.- 270 с.

29. Описание УкрИНТЭИ в каталоге ведущих компаний Украины // Сайт «Глобальная маркетинговая система GATEWAY». URL: <http://www.rada.com.ua/rus/catalog/?id=5212&back=>

30. Оптнер С. Системный анализ для решения деловых и промышленных проблем.- М.: Сов. радио, 1969.- 216 с.

31. Основы научных исследований: Учебник для техн. вузов / В. И. Крутов, И. М. Грушко, В. В. Попов и др. / Под. ред. В. И. Крутова, В. В. Попова.- М.: Высшая школа, 1989.- 399 с.

32. Перегудов Ф. И., Тарасенко Ф. П. Введение в системный анализ: Учеб. пособие для вузов.- М.: Высш. шк., 1989.- 367 с.

33. Переліки та форми документів, які використовуються при атестації наукових та науково-педагогічних працівників, запроваджені наказом ВАК України від 21 березня 1997 року № 121, із змінами та доповненнями // Сайт ВАК України. URL: <http://www.vak.org.ua/docs/perelikform.doc>

34. Положення про Вищу атестаційну комісію України, затверджене Указом Президента України № 216/99 від 25.02.1999 р. // Бюлетень вищої атестаційної комісії України.- 1999.- № 2.- С 10 - 14.

35. Положення про спеціалізовані вчені ради, затверджене наказом Вищої атестаційної комісії України від 29.08.2000 № 429 // Сайт ВАК України. URL: <http://www.vak.org.ua/docs/specrada.doc>

36. Попадинець В. І. Деякі аспекти становлення та державного регулювання розвитку національної системи науково-технічної інформації України // Сайт Національного інститута українсько-російських отношений. URL: http://www.niurr.gov.ua/ukr/publishing/panorama4_2000/popa_20.htm

37. Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.06.1997 р. № 644, із змінами і доповненнями // Нормативно-правові акти про науку та науково-технічну діяльність у вищих навчальних закладах України: У 2 кн. / За ред. Ю. І. Горобця та М. І. Панова.- Х.: Право, 2001.- Кн. 1 - С 467 - 481.

38. Постанова президії вищої атестаційної комісії України № 7-05/1 від 15.01.2003 р. «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України» // Бюлетень вищої атестаційної комісії України.- 2003.- № 1.- С. 2.

39. Рач В. А., Вереїна А. В., Могільний Г. А. Візуалізація інформації: психологічні та організаційні аспекти.- Луганськ: Вид-во Східноукр. нац. ун-ту, 2000.- 160 с.

40. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень: Навч. посібник.- К.: ІЗМН, 1997.- 244 с

41. Рошупкин Е. Я., Гнатюк В. И., Крюков И. Н. Основы разработки диссертации: Методическое пособие для адъюнктов и соискателей.- Калининград: КВИ ФПС РФ, 2003 // URL: <http://www.baltnet.ru/~gnatukvi>.

42. Рузавин Г. И. Методология научного исследования: Учеб. пособие для вузов.- М.: Юнити-Дана, 1999.- 317 с.

43. Семенов Е. В. Российском гуманитарном научном фонде. Достоинства и пределы эффективности грантовой поддержки науки // Сайт еженедельной газеты научного сообщества «Поиск». URL: http://www.poisknews.ru/_rubr/docsstat.asp?id=50

44. Сенге П. Пятая дисциплина. Искусство и практика самообучающейся организации: Пер. с англ.- М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003.- 406 с.

45. Смирнов В. Н. Введение в Спортинг. Основные понятия и методология. // Сайт коучинга. URL: <http://coach-s.narod.ru/business30.html>
46. Сопко В. В. Основы научных исследований: Учеб. пособие.- К.: УМК ВО, 1990.- 148 с.
47. Соснин Э. А., Пойзнер Б. Н. Путь в науку XXI века. Руководство к действию.- М.: СИНТЕГ, 2000.- 88 с.
48. Тамберг Ю. Г. Совершенствование работы фирмы методом контрольных вопросов // Сайт «ТРИЗ интернет-школа». URL: <http://www.natm.ru/triz/articles/tam-mkv.htm>
49. Тарасов С. Г. Основы применения математических методов в психологии: Учеб. пособие.- СПб.: Изд-во С.Петербург, у-та, 1998,- 116 с.
50. Технологія наукових досліджень (схеми та приклади): Навч. посібник / Укладач Дороніна М. С- Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005.- 64 с
51. Томан І. Мистецтво говорити: Пер. с чеськ.- 2 вид.- К.: Вид-во політичної літератури, 1989.- 293 с
52. Тофтул М. Г. Логіка: Посібник.- К.: Видавничий центр «Академія», 2002.- 368 с
53. Уилбер К. Никаких границ: Пер с англ.- М.: Изд-во Трансперсонального Института, 1998.- 176 с.
54. Философия. Учебник для вузов / Под общ. ред. В. В. Миронова.- М.: Норма, 2005.- 928 с.
55. Форрестер Дж. Мировая динамика,- М.: Издательство «Прогресс», 1978.- 220 с.
56. Черняк Ю. И. Системный анализ в управлении экономикой.-М.: Экономика, 1975.- 191 с.
57. Чкалова О. Н. Основы научных исследований: Учеб. пособие.-К.: Вища школа, 1978,- 118 с.
58. Шатанов А. Искусство презентации // URL: <http://book.winegraph.ru>

59. Шульга Г. А. Стратегическое управление развитием предприятия: Автореф. дис-ции ... канд. эк. наук: 08.06.02 / Харьковский государственный экономический университет.- Х., 2001.- 20 с.

60. Эхл Ю. Практическое руководство для всех, кто пишет дипломные, курсовые, контрольные, доклады, рефераты, диссертации: Успех без лишних проблем.- М.: Металлургия, 1996.- 243 с.

Сайты центральных органов Украины в сфере организации научно-исследовательских работ, управления научно-технической информацией и аттестации научных кадров:

61. Сайт Высшей аттестационной комиссии Украины. URL: <http://www.vak.org.ua/index.htm>

62. Сайт Национальной академии наук Украины. URL: <http://www.nas.gov.ua/ua/main.html>

63. Сайт Украинского института научно-технической и экономической информации (УкрИНТЭИ). URL: <http://www.uin>

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ